

Landes-Regierungs-Blatt

für das

Krakauer Verwaltungsgebiet.

Jahrgang 1855.

Erste Abtheilung.

XXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 25. Juli 1855.

DZIENNIK RZĄDU KRAJOWEGO

d l a

Zarządu obrębu Krakowskiego.

Rok 1855.

Oddział pierwszy.

Zeszyt XXVIII.

Wydany i rozesłany dnia 25 Lipca 1855.

Erlass des Ministeriums der auswärtigen Angelegenheiten vom 1. Juli 1855,

(Reichs-Gesetzblatt, XXVI. Stück, Nr. 112, ausgegeben am 5. Juli 1855),
giltig für den ganzen Umfang des Reiches,

womit die, zwischen der kaiserlich-österreichischen Regierung und der osmanischen Pforte vereinbarte Weideordnung für die österreichischen Schafhirten in Bulgarien kundgemacht wird.

Vertragsmäßig zwischen der k. k. Regierung und der osmanischen Pforte vereinbarte Weideordnung für die österreichischen Schafhirten in Bulgarien.

Unterzeichnet zu Konstantinopel am 7. Februar 1855; ratifizirt von Seite der Pforte in Folge großherrlicher Entschliessung laut Note des osmanischen Ministers der auswärtigen Angelegenheiten an die k. k. Internunziatur vom 9. Februar und von Seite Oesterreichs laut Erlasses des k. k. Ministers des Aeußern an die Internunziatur in Folge einer Allerhöchsten Resolution vom 26. Mai 1855.

Schafwirthe, sogenannte Mokanen, mit ihren Hirten und Knechten österreichischer Unterthanschaft, pflegen alljährlich im Herbst bei Rustschuk, Tortokai, Silistria, Rassowa, Hirsowa und Matschin die Donau zu übersezen, und mit ihren Herden von Schafen und anderem Zuchtvieh die freiliegenden Gründe in den Bezirken von Isafdscha, Tultscha, Babadagh, Hirsowa, Rustendsche, Mangalia, Bazardschik, Baltschik, Varna und Kavarna zum Behufe der Weide und Überwinterung zu besuchen.

Um diese Verhältnisse für Gegenwart und Zukunft zu regeln, und zugleich die von den Mokanen für ihre Schafe und sonstiges Vieh zu entrichtende Gebühr in entsprechender Weise festzustellen, wurde eine, aus den Unterzeichneten zusammengesetzte Kommission gebildet, welche nach umfassenden und wiederholten Berathungen die nachstehende Weideordnung vereinbart hat:

§. 1.

Die, alljährlich über die Donau auf dießseitige bekannte Weideplätze herüberkommenden, Mokanen und deren Hirten, sowie jene derselben, die bereits gegenwärtig all dort sind, haben sich über ihre österreichische Unterthanschaft mittelst gültiger Urkunden vor den betreffenden osmanischen Behörden und k. k. Konsular-Organen auszuweisen.

Diejenigen unter ihnen, welche derlei Urkunden vorweisen, können die, den nachstehenden Bestimmungen entsprechende Behandlung in Anspruch nehmen, sowie ihnen Seitens der osmanischen Behörden traktatmäßiger Schutz und Schirm, wie derselbe sämtlichen Unterthanen des kaiserlichen Hofes gebührt, zu Theil werden wird.

Weder hinsichtlich ihrer Person, noch hinsichtlich ihrer Habe, darf die geringste Bedrückung stattfinden, und wer gegen diese Vorschrift handeln wird, macht sich verantwortlich und strafbar.

125.

Rozrządzenie Ministerstwa Spraw Zewnętrznych z dnia 1 Lipca 1855,

(Dziennik Praw Państwa, część XXVI. Nr. 112, wydana dnia 5 Lipca 1855),

obowiązujące w całym obrębie Państwa,

którem obwieszczonym zostaje regulamin w przedmiocie paszy, zawarty między Rządem Cesarsko-Austryackim i Portą Ottomańską dla owczarzy austryackich w Bułgarii.

Regulamin paszy, zawarty w traktacie między C. K. Rządem a Portą Ottomańską co się tyczy owczarzy austryackich w Bułgarii.

Podpisany w Konstantynopolu dnia 7 Lutego 1855 r.; ratyfikowany ze strony Porty w skutek postanowienia Jego Sułtańskiej Mości, objawionego w nocie ottomańskiego Ministra Spraw Zewnętrznych, wystósowanej do C. K. internuncyatury z dnia 9 Lutego, a ze strony Austrii w skutek rozrządzenia C. K. Ministra Spraw Zewnętrznych, wydanego do internuncyatury z powodu Najwyższej rezolucyi z dnia 26 Maja 1855 r.

Owczarze tak zwani Mokanie, przechodzić zwykli co rok w jesieni przez Dunaj, wraz z swymi pastuchami i parobkami poddaństwa austryackiego, pod Ruscukiem, Tortokajem, Sylistryą, Rassową, Hirzową i Maczynem, by wraz z swemi stadami owiec i innego bydła wychowkowego zajęli dla paszy i przezimowania wolne grunta w powiatach Isaczy, Tulczy, Babadaku, Hirzowy, Kustendzy, Mangalii, Bazardeczyku, Balczyku, Warny i Kawarny.

Celem uregulowania stósunków tych tak w obecności jak w przyszłości, oraz ustanowienia sposobem odpowiednim należytości, mającej być opłaconą przez mokań za owce i inne bydło pastewne, utworzono komisją, z niżej podpisanych złożoną, która po obszernych i powtórnych naradach ułożyła porządek paszy następujący:

§. 1.

Mokanie i ich pastuchy, corocznie przez Dunaj na tutejsze znane pastwiska swe bydło pędzący, niemniej i ci, którzy już obecnie tam się znajdują, wykazać powinni swe austryackie poddaństwo za pomocą ważnych dokumentów, przed dotyczącemi władzami Ottomańskimi i C. K. organami konsularnemi.

Którzy się wykażą w tej mierze dokumentami takowemi, będą mogli żądać traktowania, stósownie do postanowień następujących, a oraz doznawać będą ze strony władz Ottomańskich tej samėj traktatami zapewnionėj ochrony i obrony, jaka przynależy wszystkim poddanym Dworu Cesarskiego.

Nie ma miejsca żadne bynajmniej uciemnienie ani co się tyczy osoby ich, ani też co się tyczy ich mienia, a wbrew temu przepisowi działający, staje się odpowiedzialnym i kary godnym.

§. 2.

Grundsätzlich haben die Mokanen nur auf die Dauer von sechs Monaten oder Einem Jahre auf osmanisches Gebiet herüber zu kommen, um ihre Herden in den gedachten Örtlichkeiten weiden zu lassen; sollten sich dieselben jedoch veranlaßt finden, noch länger dießseits zu verweilen, so wird als äußerste Frist ihres Aufenthaltes der Zeitraum von vier Jahren festgestellt, nach dessen Ablauf sie jedenfalls in ihre Heimat werden zurückkehren müssen.

In einem solchen Falle haben die osmanischen Behörden den k. k. Konsular-Organen Anzeige zu erstatten, und letztere die Rückkehr der Mokanen zu veranlassen; wenn solche dennoch nicht zurückkehren, so werden die k. k. Konsular-Organen und sonstigen Behörden in die Angelegenheiten von derlei Individuen sich nicht mehr zu mischen haben.

§. 3.

Von diesen alljährlich im Herbst mit ihren Herden über die Donau herüberkommenden Mokanen wird sogleich nach ihrer ersten Ankunft für sechs Monate, unter dem Titel Otlakie (Weide = Entgelt), eine Gebühr von 56 Para für jedes Schaf behoben und außerdem von je 500 Schafen Ein Schaf verabsolgt werden.

Die, Ein Jahr lang Verweilenden haben das doppelte, nämlich 112 Para für jedes Schaf, zu entrichten.

Von Jenen, welche bis zum Ablaufe der festgesetzten Frist von vier Jahren verbleiben, wird alle sechs Monate, nach vorgenommener Abzählung ihrer Herden, die Otlakie-Gebühr nach obigem Maßstabe eingehoben werden.

§. 4.

Die, zum Tragen des, den Mokanen nöthigen Gepäcks bestimmten und die Herden begleitenden, sowie die zur Beschaffung des nöthigen Wassers dienenden Pferde und Lastthiere, sind von jeder Abgabe frei.— Diese Abgabenbefreiung wird für die mitgebrachten Pferde auf Ein Pferd für je 100 Schafe beschränkt, und wenn dieses Ausmaß überschritten wird, so ist für die Mehrzahl eine Gebühr von 240 Para für Ein Pferd für sechs Monate, und von 480 Para für Ein Jahr zu entrichten.— Von den aus ihrer Heimat herübergebrachten Pferde-Füllen werden je zwei Füllen als Ein Pferd gerechnet, und es ist die Gebühr dafür nach diesem Maßstabe zu beheben.— Von Füllen jedoch, die dießseits (d. h. auf türkischem Boden) geworfen werden, ist während der ersten sechs Monate keinerlei Abgabe zu fordern.

Was die, zum eigenen und Wirthschaftsgebrauche der Mokanen und ihrer Hirten mitgeführten Melkkühe anbelangt, so wird für je 500 Schafe Eine Melkkuh unentgeltlich mitgeführt werden können, hingegen zahlt jede über diese festgesetzte Anzahl eingeführte Kuh für die Frist von sechs Monaten 160 Para, und für Ein Jahr 320 Para.

§. 2.

W powszechności mokanie tylko na ciąg sześciu miesięcy lub jednego roku przybywać będą do krainy Ottomańskiej, celem paszenia trzód w miejscach wspomnianych; gdyby tu atoliż dłużej jeszcze przebywać chcieli, naówczas ustanowionym zostaje jako najostateczniejszy termin ich pobytu przeciąg lat czterech, po którego upływie na wszelki sposób do swych miejsc rodzinnych powrócić muszą.

W takim razie władze Ottomańskie doniesienie uczynią organom C. K. konsularnym, a te zaś spowodować będą winny powrót mokan; jeżeliby zaś pomimo tego oni nie powrócili, organa C. K. konsularne ani inne władze nie będą się już wdawać w sprawy indywidualów takowych.

§. 3.

Od mokan tych corocznie w jesieni wraz z trzodami przez Dunaj przybywających zaraz po ich pierwszym przybyciu odebranem zostanie za sześć miesięcy pastewne otlakia zwane, w należytości o 56 parach od każdej owcy, a nadto jeszcze odstąpioną będzie jedna owca od każdych 500.

Przebywający rok cały opłacić mają podwójną należytość, to jest o 112 parach od każdej owcy.

Od tych, którzy aż do upływu ustanowionego terminu lat czterech pozostają, pobieraną będzie otlakia co sześć miesięcy, po obliczeniu trzód wedle powyższego pomiaru obliczona.

§. 4.

Konie i zwierzęta juczne, przeznaczone do noszenia pakunku, mokanom potrzebnego i przy trzodach się znajdujące, tudzież takowe, służące do dostarczenia wody potrzebnej, wolne zostają od wszelkiej opłaty. Ta wolność opłaty ograniczoną zostaje co do koni na jednego konia od każdego sta owiec, a gdzie wymiar ten przekroczonym będzie, opłaconą być winna od przewyżki należytość o 240 parach od konia za miesięcy sześć, zaś o 480 parach za rok. Co się tyczy źrebiąt z miejsca rodzinnego przyprowadzonych, policzone będą co dwoje źrebiąt za jednego konia, i opłacona być ma należytość od nich wedle wymiaru tego. Co do źrebiąt zaś, na tutejszej (t. j. tureckiej) ziemi zrodzonych, nie będzie się żądać w pierwszych sześciu miesiącach żadnej opłaty.

Co się tyczy krów dojnych, prowadzonych do własnego użycia gospodarskiego mokan i ich pastuchów, może być prowadzoną jedna krowa dojna bezpłatnie na każde 500 owiec, przeciwnie krowa, nad tę ustanowioną liczbę wprowadzona opłaconą będzie za ciąg miesięcy sześciu w sumie 160 par, a za rok 320 par.

Zwei Kälber werden für Eine Kuh gerechnet, und ist die Gebühr von den eingeführten Kälbern darnach zu berechnen; dießseits geworfene Kälber zahlen, wie dieß bei den Füllen der Fall, während der ersten sechs Monate keinerlei Abgabe.

§. 5.

Die Mokanen sind nicht berechtigt, auf jedem beliebigen Acker und Grunde ihre Schafe zu weiden; sie dürfen jedoch im Privatbesitze befindliche Weiden von deren Eigenthümern auf bestimmte Zeit in Miethe nehmen, wofür sie den entfallenden Miethebetrag rechtzeitig und vollständig den Eigenthümern zu entrichten haben, und es wird ausdrücklich und streng verboten, ihnen, außer diesem an die Eigenthümer zu entrichtenden Pachtgelde und der, laut den §§. 3 und 4 an die osmanischen Behörden abzuführenden Gebühr, für die Benützung solcher gemietheter Weiden unter was immer für einem Titel eine anderweitige Abgabe abzunehmen.

§. 6.

Die Mokanen und ihre Hirten, welche die Herden, um sie während der Winterstrenge zu bergen, in die, am Rande der Donau und all dort befindlichen Teiche gelegenen, unter dem Namen „Balten“ bekannten Örtlichkeiten treiben wollen, können, gleich den Schafwirthen osmanischer Unterthanschaft, mit den Pächtern dieser Orte über Vermietzung der ihnen nöthigen Strecken auf eine bestimmte Zeit urkundlich übereinkommen und, wenn sie den auf Grundlage gegenseitiger Vereinbarung billig festzusetzenden Pachtzuschilling entrichten, so darf denselben wegen der Benützung dieser Balten keine sonstige Gebühr irgend einer Art abgenommen werden.

§. 7.

Wenn die Mokanen und deren Hirten im Frühlinge ihre Herden zur Lammung in die Nähe solcher Brunnen und Quellen treiben, die auf Gründen gelegen sind, welche Dorfschaften oder Privaten gehören, so werden sie dieß nur dann thun dürfen, wenn die Besitzer solcher Gründe, oder die Einwohner solcher Dorfschaften, sich damit einverstanden erklären, widrigen Falles sie kein Recht dazu haben und keine Ansprüche erheben oder deßhalb Streit und Zwist anfangen sollen.

Wenn sie aber die Zustimmung der Besitzer durch Erlag einer billigen Summe erlangt und solche Orte auf eine bestimmte Frist in Pacht genommen haben, so dürfen sie bis zu ihrem Abzuge von Niemandem gestört oder belästigt, noch darf von ihnen, außer dem besagten gemeinschaftlich festgesetzten Entgelte, keinerlei weitere Gebühr für die Benützung solcher Örtlichkeiten abgefordert werden.

§. 8.

Die Mokanen können nicht gezwungen werden, ihre Schafe, Lämmer und sonstiges Vieh um einen niedrigeren als den ihnen beliebigen Preis zu verkaufen. Da jedoch die in den §§. 3 und 4 festgesetzte Gebühr nur auf das Weiderecht sich bezieht und auf den Handel mit Schafen durchaus keine Anwendung findet, so werden die Mokanen für

Dwoje źrebiąt liczyć należy za jedną krowę, wedle czego należytość obrachowaną być ma od cieląt wprowadzonych; cielęta zrodzone na ziemi tureckiej, podobnie jak to u źrebiąt, nie opłacają podczas pierwszych miesięcy sześciu żadnej należytości.

§. 5.

Mokanie nie mają prawa, paść owce swe na każdym dowolnym gruncie i roli, mogą atoliż pastwiska, znajdujące się w posiadłości prywatnej, od właścicieli w najem wziąć na czas pewny, za co opłacać będą należącą się kwotę właścicielom w czasie przyzwoitym i w sumie pełnej, a oraz zakazanem zostaje wyraźnie i ściśle, pobierać od nich inne opłaty pod jakim bądź tytułem za użycie takowych pastwisk najętych, oprócz należytości dzierżawnej właścicielom opłacić się mającej i należytości, wedle §§. 3 i 4 do władz Ottomańskich odwieść się mającej.

§. 6.

Mokanie i ich pastuchy, chcący trzody podczas cięższej zimy przechować w miejscach znanych pod nazwą „baltów“ położonych około brzegu Dunaju i stawów tamże się znajdujących, mogą równie jak owczarze poddaństwa Ottomańskiego ugodzić się dokumentalnie z pachciarzami miejsc rzeczonych o najęcie ich części potrzebnych na czas pewny, i jeżeli opłacają należytość dzierżawną, z słusnością ustanowić się mającą, na zasadzie ugody wzajemnej, wówczas nie będzie od nich z powodu użytkowania z baltów rzeczonych pobierana żadna inna należytość jakiegobądź rodzaju.

§. 7.

Jeżeli mokanie i ich pastuchy na wiosnę pędzą trzody swe dla porodu blisko studzien i źródeł, znajdujących się na gruntach, należących do wsi lub osób prywatnych, naówczas to wtedy tylko uczynić mogą, jeżeli posiadacze gruntów takowych, lub mieszkańcy wsi takowych, zgodnie się ku temu oświadczą, inaczéj bowiem do tego prawa mieć nie mogą i żadnych pretensyj, ani téż zwady i sporu o to wszczynać im nie wolno.

Jeżeli zaś przez złożenie słusznej sumy uzyskali zezwolenie posiadaczy, i takie miejsca w dzierżawę na czas pewny dostali, wówczas nie może im nikt aż do chwili ich odejścia stawiać przeszkody lub trudności, ani téż nie wolno żądać od nich, prócz rzeczonej opłaty spólnie umówionej, żadnej innéj należytości za użytkowanie z takich miejscowości.

§. 8.

Mokanie nie mogą być zniewalani, przedawać owce swe, jagnięta i inne bydło o cenie niższej jak dowolnej. Ponieważ zaś należytość, ustanowiona w §§. 3 i 4 odnosi się tylko do prawa paszy, a do handlu owcami żadnego bynajmniej nie ma zastosowania, przeto mokanie opłacić będą winni od owiec, jagniąt i in-

die von ihnen auf dießseitigem Gebiete verkauften Schafe, Lämmer und anderen Thiere oder Produkte derselben, als: Haare, Wolle u. dgl., dieselben Gebühren zu entrichten haben, welche, laut den Vorschriften für inneren Handel und nach den hierüber bestehenden Tarifen, von den Kaufleuten osmanischer Unterthanschaft, welche derartigen Handel betreiben, behoben werden.

§. 9.

Von Lebensmitteln, als: Mehl, Salz, Fett u. dgl., welche die Mokanen und ihre Hirten zur eigenen Verköstigung für sechs Monate bei ihrem Übertritte auf osmanisches Gebiet mitbringen, wird weder unter dem Titel Zoll, noch unter irgend einem anderen Namen eine Abgabe abgefordert werden. Wenn sie jedoch von Lebensmitteln mehr als die für die bezeichnete Frist nöthige Quantität oder Gegenstände einführen, deren sie sich nicht zu ihrem eigenen Gebrauche, sondern für den Handel bedienen wollen, so haben sie von jenem Überschusse und diesen Gegenständen den traktatmäßigen Zoll von 5 Prozent vollständig zu bezahlen. Von solchen Gegenständen, für welche der Einfuhrzoll bezahlt wurde, ist keine innere Abgabe mehr zu beheben, und es werden daher die Manthbeamten verpflichtet sein, den Mokanen die Entrichtung der obgedachten Zollgebühr mittelst gedruckter Empfangsbescheinigungen (Teskeré) alsogleich zu bestätigen.

§. 10.

Bei dem, im Herbst erfolgenden Übertritte der Mokanen über die Donau auf osmanischen Boden werden die von ihnen herübergebrachten österreichischen Schafe und sonstiges Vieh gezählt, und die, in den §§. 3 und 4 dieser Weideordnung festgesetzten Abgaben durch den betreffenden Beamten eingehoben werden, über deren Bezahlung jedem einzelnen Mokanen gedruckte und untersiegelte Bescheinigungen auszustellen sind, in welchen die Empfangsbestätigung für die behobene Gebühr, der Vor- und Zuname des Mokane, die Anzahl der Schafe und sonstigen Thiere, die Frist, während welcher der Mokane sich dießseits aufzuhalten gedenkt, und endlich das Datum seiner Ankunft deutlich und genau angegeben werden müssen.

Von diesen Schafen und sonstigem Viehe ist nach Ablauf der bezeichneten Frist bei der Rückkehr der Mokanen keine Gebühr mehr abzuverlangen; stellt es sich bei der Rückkehr in Folge der, bei dieser Gelegenheit wieder vorzunehmenden Abzählung heraus, daß die Anzahl der nunmehr vorhandenen Schafe die in dem Teskeré angegebene Quantität übersteigt, d. h. führen sie außer ihren Schafen noch anderes in der Türkei angekauft Vieh aus, so hat auch von solchen, über die Zahl vorhandenen Schafen und anderem Viehe keinerlei Abgabe behoben zu werden, sobald die Mokanen mittelst Teskeré darthun, daß für diese über die Zahl vorhandenen Schafe und sonstiges Vieh bereits die festgesetzten Gebühren berichtigt wurden, in welchem Falle solches frei durchgelassen werden muß.

nych zwierząt lub produktów ich, jako to: sierści, wełny, i t. d., w tulejszém terytoryum sprzedanych, te same należności, jakie wedle przepisów dla handlu wewnętrznego i taryf w tój mierze istniejących, pobierane bywają od kupców poddaństwa Ottomańskiego, prowadzących handel rzeczony.

§. 9.

Od żywności, jako to: mąki, soli, tłustości i t. p., które mokanie i ich pastuchy przynoszą z sobą do własnego utrzymania na sześć miesięcy przy wejściu swojém na terytoryum Ottomańskie, nie będzie się pobierać żadnej należności, ani pod tytułem cła, ani też pod jakąbądź nazwą inną. Jeżeli zaś wprowadzają większą ilość żywności, jak tego wymaga potrzeba na czas oznaczony, lub przedmioty, których nie na własną potrzebę, lecz do handlu używać zamierzają, opłacić będą winni od przewyżki rzeczonej i przedmiotów tych cło 5procentowe w traktatach umówione. Od przedmiotów, od których cło wchodowe opłacone zostało, nie będzie się pobierać już żadnej więcej należności, a przeto też obowiązani są urzędnicy celni, natychmiast potwierdzić mokanom opłatę wyż rzeczonej należności celnój za pomocą drukowanych poświadczeń odbioru (*Teskeré*).

§. 10.

Jeżeli przejście mokan przez Dunaj na terytoryum Ottomańskie odbywa się w jesieni, policzone będą owce sprowadzone austriackie i inne bydło, i pobrane zostaną przez urzędnika właściwego opłaty, ustanowione w §§. 3. i 4., co poświadczoném będzie każdemu poszczególnie mokaninowi przez drukowane i opieczętowane certyfikaty, w których wyrażoném być ma jasno i dokładnie potwierdzenie odbioru należności, imię i nazwisko mokanina, liczba owiec, i innych zwierząt, termin, jak długo mokanin tu przebywać zamysła, nareszcie data przybycia.

Od tych tedy owiec i innego bydła po upływie terminu rzeczonego nie będzie się żądać przy powrocie mokan żadnej już należności; jeżeli przy powrocie w skutek przeliczenia, przy tój sposobności znowu nastąpić mającego, wykaże się, iż liczba owiec, natedy się znajdujących, przechodzi ilość w *Teskeré* wyrażoną, t. j. jeżeli oprócz swych własnych owiec wyprowadzają inne jeszcze w Turcyi zakupione bydło, wówczas i od takowych nad liczbę znajdujących się owiec i innego bydła nie będzie pobierana żadna należność, jak skoro mokanie za pomocą *Teskeré* wykażą, iż od tych nad liczbę znajdujących się owiec i innego bydła ustanowione należności już opłacone zostały, w którym tedy razie bydło takowe wolno przepuszczoném być musi.

In Ermanglung solcher Bescheinigungen ist die Oklafie-Gebühr nach dem, in den §§. 3 und 4 festgesetzten Maßstabe für die Mehrzahl zu beheben.

Da aber die Schafe natürlicher Weise gegen das Frühjahr zu, in welcher Zeit die Mokanen in ihre Heimat zurückkehren, zu werfen pflegen, so sind derlei Lämmer von aller Abgabe frei. Seitens der österreichischen Konsular-Organen soll darüber gewacht werden, daß die Mokanen, wenn sie über die Donau setzen, den Fährlohn für die zur Überfahrt benötigten Fahrzeuge, wie solcher an Ort und Stelle gebräuchlich, ohne Wiederstand entrichten; ebenso werden die osmanischen Behörden dafür zu sorgen haben, daß die Botskleute ihrerseits keine, den gebräuchlichen Lohn übersteigenden ungeseglichen Forderungen stellen und so die Mokanen belästigen und bedrücken.

§. 11.

Den Mokanen ist gestattet, die kurz vor ihrer Rückkehr von den aus ihrer Heimat herübergebrachten österreichischen Schafen geschorene und erzeugte Wolle nach Belieben auszuführen, und zur Erleichterung der Zollbehandlung und Vermeidung jedes Zwispaltes mit den Behörden wird festgesetzt, daß auf jedes ausgehende geschorene Schaf Eine Okfa Wolle unentgeltlich, und somit z. B. von einem Herdenbesitzer von 500 Schafen 500 Okfa Wolle ganz zollfrei ausgeführt werden darf. Ebenso wird von der auf 10 bis 15 Tage ausreichenden Bezehrung, welche die Mokanen mitführen dürfen, keinerlei Abgabe abgefordert werden. Hingegen ist sowohl von dem Mehrbetrage an Wolle, sowie von Produkten der Türkei aller Art, als da sind: Felle, Häute, Käse, Fett, wie überhaupt von Handelsartikeln jeder Gattung, welche die Mokanen in der Türkei ankaufen und nach Oesterreich ausführen, der traktatmäßige Zoll von 12 Prozent nach dem Tarife zu beheben.

Da ferner von derlei Gegenständen, wofür später der Ausfuhrzoll behoben werden soll, weder die Ihtisab-Gebühr, noch sonstige innere Gebühren abgenommen werden dürfen, so ist es sowohl den Mauthbeamten als sämtlichen sonstigen Behörden untersagt, irgend eine andere als die Ausfuhr-Zollgebühr von denselben zu beheben. Wenn bei der Abzählung sich herausstellt, daß Schafe, Lämmer oder sonstige Thiere gefallen sind, so dürfen deren Häute unentgeltlich ausgeführt werden.

§. 12.

Sollte einer dieser Mokanen oder ihrer Hirten mit Tod abgehen, so wird Seitens der Lokalbehörde weder hinsichtlich dessen Verlassenschaft irgend eine Einmischung stattfinden, noch deshalb irgend eine Abgabe behoben werden. Vielmehr wird, damit in einem solchen Falle die Verlassenschaft des Verstorbenen nicht durch seine Verwandten oder Gefährten verloren oder verschleudert werde, bei vorhergegangener Anzeige des Todesfalles an die osmanische Behörde, von dieser der erforderliche Beistand hinsichtlich

W braku takichże certyfikatów pobieraną będzie należność Otłakii od przewyżki, wedle wymiaru, ustanowionego w §§. 3. i 4.

Ponieważ zaś owce ku wiosnie, kiedy mokanie do domu powracają, kocić się zwykły, wówczas jagnięta wtenczas zrodzone od wszelkiej opłaty wolnemi są. Organa konsularne Austriackie czuwać nad tém winny, ażeby mokanie, przez Dunaj przepływające, bez oporu opłacali przeprawne za użycie statków do przewozy służących, a to wedle zwyczaju miejscowego; niemniej téż i władze Otomańskie czuwać nad tém będą, ażeby flisacy ze swój strony nie żądali należności nieprawnych, zapłatę zwyczajną przechodzących, przez coby mokanie obciążani byli.

§. 11.

Mokanom wolno jest wyprowadzać dowolnie wełnę, na krótko przed powrotem z przypędzonych owiec własnych austriackich zestrzyżoną i sprodukowaną, a dla ułatwienia postępowania celnego i zaniechania wszelkiego nieporozumienia z władzami stanowi się, iż na każdą wychodzącą owcę postrzyżoną liczyć się ma jedna okka jako od opłaty wolna, a tak więc np. posiadacz trzody o 500 owcach wyprowadzić będzie mógł bez wszelkiej opłaty cła 500 okk wełny. Równie téż i od żywności na drogę wziętej, wystarczającej na 10 aż do dni 15, którą mokanie z sobą wieźć mogą, żadnej opłaty żądać się nie będzie. Przeciwnie zaś nie tylko od przewyżki wełny, lecz téż i od produktów tureckich wszelkiego rodzaju, jako to: skórek, skór, séra, łuszczu, równie jak w ogólności od artykułów handlowych wszelkiego gatunku, które mokanie w Turcyi zakupują i do Austrii wyprowadzają, opłacone być ma cło taryfowe, w traktatach umówione o 12 procentach.

A ponieważ od przedmiotów takowych, od których później pobieraném być ma cło wychodowe, ani należność *Ihtisab*, ani téż inne należności wewnętrzne pobieranemi być nie mogą, wówczas nie tylko urzędnikom celnym, lecz oraz i wszelkim innym władzom zakazaném zostaje pobierać inną od nich należność, prócz należności celnej wychodowej. Jeżeli przy obliczeniu wykaże się, że owce, jagnięta, lub inne zwierzęta padły, wówczas ich skóry bezpłatnie wywiezione być mogą.

§. 12.

Jeżeli zejdzie ze świata który z mokan lub ich pastuchów, władza miejscowa nie będzie miała prawa wdawać się w sprawę puścizny, ani téż pobierać z tego powodu opłaty jakowej. I owszem, ażeby w takowym razie puścizna zmarłego przez krewnych lub towarzyszy jego nie była straconą lub przemarnowaną, po uprzedniém doniesieniu o wypadku śmierci do władzy Otomańskiej, przyłoży się taż z potrzebną pomocą swą do zupełnego przekazania puścizn takowych właści-

der vollständigen Uebermachung solcher Verlassenschaften an das betreffende k. k. Konsular-Amt geleistet werden.

Wenn jedoch ein Unterthan der Pforte eine Schuldforderung an die Verlassenschaft geltend machen sollte, so soll diese in traktatmäßiger Weise berichtigt, und auf Wahrung des betreffenden Rechtes Sorgfalt verwendet werden.

§. 13.

Die in Diensten der Mokanen stehenden Hirten und Knechte österreichischer Unterthanschaft werden in keiner Weise verhalten werden können, gegen ihren Willen bei osmanischen Unterthanen in Dienst zu treten. Sollten sie dieß jedoch aus eigenem Antriebe wünschen, und in dieser Beziehung ein Uebereinkommen treffen, so wird man solche, falls sie nicht selbst freiwillig weiter dienen wollten, nicht zwingen können, über die ausbedungene Frist im Dienste zu verbleiben, sondern zu entlassen haben.

§. 14.

Ergibt sich zwischen einem Mokanen osmanischer Unterthanschaft, und einem oder mehreren österreichischen Mokanen, Hirten und Knechten ein Rechtsstreit, so hat derselbe in Gegenwart des k. k. Konsuls oder seines Dolmetsches vor den osmanischen Tribunalen ausgetragen zu werden.

Die richterliche Entscheidung und Schlichtung von Streitigkeiten zwischen Mokanen, Hirten oder Knechten österreichischer Unterthanschaft hingegen steht traktatmäßig nur den österreichischen Konsular-Behörden zu, daher Seitens der osmanischen Organe in diesen Fällen keinerlei Störung und Einmischung einzutreten hat.

§. 15.

Da die Mokanen und deren Hirten nur berechtigt sind, ihre Herden und anderes Vieh auf die freien, dem Fiskus gehörigen Weidegründe zu treiben, und daher nicht befugt sind, solche Aecker, Felder und Wiesen, welche den Einwohnern von Flecken und Dorfschaften gehören und nur für deren Weidebedürfnisse ausreichen, ohne Einwilligung ihrer Besitzer zu benützen, so haben die Mokanen, ihre Hirten und Knechte, welche sich erlauben, im Widerspruche mit dieser Verordnung, Weidegründe und Aecker von Privaten mit ihren Herden zu betreten, und dadurch Schaden veranlassen, nach hergestelltem Beweise dafür Entschädigung zu leisten und die k. k. Konsular-Organen für die Bestrafung solcher schuldiger Mokanen Sorge zu tragen.

Gezeichnet:

A. B. Mihanovich,
k. k. Agent und General-Konsul.
C. Graf Rudolf,
k. k. Legations-Sekretär.
D. Freih. v. Schlehta,
k. k. Sekretär-Dolmetsch.

Essid Ismail Afi,
großherf. Beilikdschi (Reichskanzler).
Ahmed Jünni,
Muhasebedschi (Chef des Rechnungsbureaus für die Einkünfte Rumeliens).
Essid Emin Mehmed,
Kongipist im Bureau de traduction bei der Pforte.

wemu urzędowi c. k. konsularnemu.

Jeżeliby zaś udowodnił poddany Porty wierzytelność swą do puścićzny, taż sposobem w traktatach ułożonym, opłaconą być winna przy należytej staranności o zachowaniu prawa dotyczącego.

§. 13.

Pastuchy i parobcy, w służbach u mokań zostający, poddaństwa Austriackiego, nie mogą żadnym sposobem być zniewaleni, brać służbę mimo woli u poddanych Ottomańskich. Jeżeliby zaś z własnego popędu swego życzyli sobie tego, i w tym względzie umowę zawarli, wówczas nie będzie wolno przymuszać takowych, jeżeliby sami dalej dobrowolnie służyć nie chcieli, ażeby zostawali w służbie nad czas umówiony.

§. 14.

Jeżeli między mokań poddaństwa Ottomańskiego, a jednym lub więcej mokańkami, pastuchami i parobkami Austriackimi spór powstanie, ma takowy w obecności C. K. konsula lub jego tłumacza przed trybunałami Ottomańskimi być załatwiony.

Sędziowskie rozstrzygnięcie i załatwienie zaś sporów między mokańkami, pastuchami lub parobkami poddaństwa Austriackiego przysłuża wedle traktatów wyłącznie tylko władzom konsularnym Austriackim, przeto ze strony organów Ottomańskich w takowych przypadkach nie będzie zachodzić żadne wdawanie się ani przeszkodzenie.

§. 15.

Ponieważ mokań i ich pastuchy prawo tylko mają, wypędząć trzody swe i inne bydło na pastwiska wolne, do fiskusa należące, a przeto nie są upoważnieni z ról, pól i łąk, należących do mieszkańców miasteczek lub wsi, i wystarczających tylko na ich własne potrzeby pastewne, użytkować bez zezwolenia posiadaczy onychże, przeto mokań, pastuchy ich i parobcy ośmielający się wbrew rozporządzeniu niniejszemu nachodzić grunta pastewne i role do prywatnych należące, i przeto szkodę wyrządzający, obowiązani będą po udowodnieniu szkody wynagrodzić takową, a oraz staranie mieć winny C. K. organa konsularne, ażeby ukaranymi byli takowi mokań winę w tém ponoszący.

Podpisano:

A. de Mihanovich,

c. k. agent i konsul generalny.

E. Hrabia Ludolf,

c. k. sekretarz legacyjny.

O. Baron de Schlehta,

c. k. tłumacz - sekretarz.

Esseid Ismail Afif,

ottomański *Beitikschi* (kanclerz Państwa).

Ahmed Jünni,

Muhasebedschi (Szef bióra rachunkowego dla dochodów Rumelii).

Esseid Emin Mehmed,

konceptista w biurze de traduction u Porty.

Gegenwärtige, von den oben unterzeichneten Kommissären auf Grundlage vorhergegangener Berathungen festgestellte Weideordnung ist nur für jene Mokanen gültig, welche sich urkundlich als österreichische Unterthanen ausweisen können und gastweise für bestimmte Frist ihre Herden auf osmanisches Gebiet zur Weide treiben.

Sollten solche Mokanen, auf welche diese Weideordnung Anwendung findet, sich beikommen lassen, den Bestimmungen derselben entgegen zu handeln, so werden dieselben von den österreichischen Konsular-Organen unnachsichtlich bestraft werden, gleichwie den osmanischen Behörden streng eingeschärft werden wird, die vereinbarten Bestimmungen genau zu beobachten und keinen Eingriff in dieselben zu gestatten. Diese Weideordnung, welche für die Dauer von sieben Jahren gültig sein soll, wird in kurzer Frist von den Ministerien der auswärtigen Angelegenheiten der beiden hohen Regierungen mittelst offizieller Noten ratifizirt werden, und zwei Monate nach erfolgter Ratifikation in Wirksamkeit treten.

Sechs Monate vor Ablauf der siebenjährigen Dauer wird diese Weideordnung zwischen den beiden Theilen abermals berathen und entweder modifizirt, oder erneuert und beibehalten werden.

So beschloss, und damit Niemand den Bestimmungen dieser Weideordnung zuwider handle, ist solche vom Minister des Aeußern der hohen Pforte und vom Intendanten des Erlauchten Kaiserhofes unterzeichnet und besiegelt worden.

Gezeichnet:

Freiherr von **Bruck** m. p.

Essid Ali Mehmed Emin.

Vorstehendes Uebereinkommen wird hiermit zur allgemeinen Kenntniß gebracht.

Wien den 1. Juli 1855.

Graf Buol-Schauenstein m. p.

Niniejszy porządek paszy, ustanowiony przez komisarzy wyżej podpisanych na podstawie narad poprzednich, moc ma tylko co do tych mokan, którzy w stanie są wykazać się dokumentami jako poddani Austriacy i jako goście na ciąg czasu pewnego pędzą trzody swe na pola terytorium Ottomańskiego.

Jeżeliby mokanie, do których niniejszy porządek pastewny znajduje zastosowanie swe, odważyli się działać wbrew postanowieniom jego, natedy bez wszelkiego względu ukarani będą przez organa Austriackie konsularne, a równie ściśle sobie zastrzonym mieć będą władze Ottomańskie, przestrzegać należyście postanowień umówionych i niedozwalać żadnego naruszenia onychże. Niniejszy porządek pastewny, na ciąg lat siedmiu obowiązywać mający, wkrótce ratyfikowanym zostanie przez Ministerya Spraw Zewnętrznych obu Rządów wysokich za pomocą not oficjalnych, i wejdzie w życie w dwa miesiące po nastąpciej ratyfikacji.

Sześć miesięcy przed upływem siedmioletniego ciągu niniejszy regulamin przez obie strony ma być znowu pod obradę wzięty i albo będzie zmodyfikowany, albo odnowiony i zatrzymany.

Tak ustanowiono, i ażeby nikt nie działał wbrew postanowieniom niniejszego porządku, podpisany został takowy przez Ministra Spraw Zewnętrznych wysokiej Porty i przez Internuncjusza Najjaśniejszego Domu Cesarskiego.

Podpisano:

Baron **Bruck** m. p.

Esseid Aali Mehmed Emin.

Traktat powyższy podaje się niniejszém do powszechnéj wiadomości.

Wiedeń dnia 1 Lipca 1855 r.

Hrabia **Buol-Schauenstein** m. p.

